

KATOLIKOĀ TA ZINEMA

"Aspaldiko urteotan sortu diran gauza geienetara legez, zinera berandu eldu gara katolikoak".

Egi biribilla Jose L. Aranguren'en auxe.

Lenengoan zinea uxo kontua zala uste izan genduan; baña urteen erakutsiak apurtxo bat itxartu ginduzan. Azkenik konturatu giñan garrantzi pittin bat edo ba-eukala. Baña ikusi genduantzua "begi-okerrrez" ikusi genduan: arrisku barri indartsua bakarrik iruditu iakun zinea. Oitura onen, moralaren, arimearen eta fede beraren galbide bat. Eta idaztietatik edo pulpitoetatik atzamarragaz agertu genduan arerio gorri ori, gauza aundia egingo ba-gendu legez...

Ointzura arte ez dogu bere on-indarra; zineak badiu izan bere pekatuak; europarrak aragikeria; errusitarrek: gorrotoa; eta ameriketarrenak barrintz: txoriburukeria. Bere alderdi onak aundiak dira, ostera. Maitasunaren edertasuna argien bearrak dauku. Biotz-indarra, zintzotasuna, sakrifizio eta alkartasuna, beste ezerk baño garbiago goraldtu ditu. Lagunurkoaganko maitasuna bizi-bizi erakutsi dauku.

Katolikoak ez genduke, obeto esateko, ez dogu alde batera utzi bear indar berezi auxe.

"Katolikotasuna aurrera atara gura daben katolikoek, egun-eguneko mintzoera eskuratu bear dabe", diño Joseph Lorts doixtar ixtorilari ospetsuak. "Mintzoera au -itz-indarra, ritmoa, oarmena, bizitzari arpegi egiten oitutzee, eta gauzak diran mallan ikustee- zinearen berbaikune garbi ta liraiña dogu gaur, nonbaiten". Zinea deabruarena dala agertuz, katolikoak geure zinea egin bearrean, satanek zine egiten iarraitu daijala, bakar-bakarrik lortu dogu" (G. Escudero).

Deabruaren eskuetatik arrapatu egin bear dogu, eta Aita Santuak diñon bezela: argi izpi au, Jainkoaren argi biurtu.

ZINE KATOLIKOA

"Film katolikoa", santuen bizitzak, edo Ama Birjiñaren agertzeak edo antzekoak dirala entzuten oituta gagoz. Zine katolikoak, ostera ori baña landa zabala-goak dauko jostatzeko. Zine-zinta batek kristau kutsua gordetzeko, eztauka erlijiosoa izan bearrik. Geiago be bai. Victor Fleming'en "Juana de Arco" baño, "Hamlet" en kristau sustraia sakonagoa da. Fleming'enean, gai erlijiosoa izanarren, ezpaidogu goi-arnasarik asmatzen.

Askok uste dabe zine-zintea katolikoa isateko, morala be izan bear dala. Zine morala -itz au bere zabale-
ra guztian artu-ta- kristarra da bai. "Moralak" garbitasuna-
ri bakarrik atzitzen ba-dautzagu, ordea, zine-zinta morala
katolikoa ez izatea baleiteke. Areago. Noizbait moral aldeak,
erlijioso alderdiaren menpeko izan leiteke, ots, moral -gar-
bitasun- aldetik zori gaiztokoa izanarren, film oso katoli-
koa izatea baleiteke. Graham Greene'n "The end of the af-
fair" nobelearen gaia daroan filma ezaugarri. Bine-zinta
onetan emazteordeke-ietan sartunda dabillen emakume bat
agertzen da. Azkenik maitasun lizun orrek lauskitu egiten
dautso biotza, eta Jainkagana biurtuz maitasuna ta bakea
aurkitzen ditu. Gordinkeria argitu arren, film au katoliko-
katolikoa dozu, eta Aita Santuaren arauen barruan aurkitzen
da. Zuzen edo zearka oitura txarrak zapaltzen ditun zine-
zintea, katolikoa da, Aita Santuaren gogoan. Beste gauza bat
izango da, film katoliko onek katoliko guztiak ikusi balei-
keez. Jakiña da "Virvir un gran amor" (auxe dozu Graham
Greenen nobelea zinean) ez tala danentzat aukeratu. Orreta-
rako daukaguz klazifikaziñoak eta jaramon egin bear iake.
Omelako zineak botatzean, nagusien edo gizon elduen aurrean
izan da be, ondo litzake gauzak argi ikusten ditunen batek
iru lau berba egitea.

Orain arte moral alderdia adi jokatu dogu. Zelan
jokatu bear dogu, ostera, katolikook geure zinea egiteko?

Zine-zinta katolikoak era bitara egin geinkez:
zuzen-zuzen katoliko mairiña agertuz, bata. Bide zaila zine
ona egiteko. Era onetako filmetan, santuen bizitzak, misiño-
tako lanak, konbersiñoak eta abar erabili bearko litzakez.

Bigarren errea:apur bat zearka katoliko sustraia tinko jokatuz. Emen aitatu geinkez: "de evasión" deritxon zinea: gizon egimenaren oiartzuna bezela izango litzake; "de planteamiento" deitu daroena: geure eginbearrak begi-biotz aurrean garbi-garbi ipintzen ditu, eta erabakia geure eskuan itxi. "Ladrón de bicicletas" era onetakoa dozu; "de testimonio" esaten dabena: dokumentu bat bezelaxe da. Jazo diran gauzak jazo diran legetxe esan: "La ley del silencio", "Cielo sobre el pantano"; "de soluciones" deitua. Zaila laugarren auxe. Une baten, era baten, eta denbora baten barruan gertatua beste guztietara zebaltzea gatra da. "Mañana será tarde" umeen edukaziño kontukoa da. Zine-zinta onetan erantzun bat emotea oso zaila da. Eztira berdiñak ume guztiak...

Erreza izan ez arren zine-zinta onak egin leitezke, eta lan egin bear dogu izaki barri au, bere bidean gizonaren lagun izan dedin. Orretarako beiñenak zuzentzaile ta egille onak dituguz. Katolikotasunean tinko sustraítuta dagozan gizonak, olerkari kutsua barren-barrenean daroen gizonak.

O.C.I.C.

Katolikoak, besteen gauzak geureak baño obeto ezagutzen doguz, noski. O.C.I.C. (Officine catholique internationale cinematographique) zer dakitenak gutxi izango dirala uste dot. Ezagutzen estana, esta maitatzen. Eta orregegaitik guk katolikook estakigu geure gauzak maitatzen. Ocic. urtero iru edo lau bidar biltzen dankatoliko batzarra da. Batzar oneek zine jaiak ospatzen diran tokietan egiten ditu, katoliko aldetik onena dan filma saritzeko. Politika gauzak alderatu-ta esku aspikoen kate barik, zintzo jokatzen dau Batzar onek. Ezta zer esanaren bildurpean okildu. Artea bere maillan neurtu dau beti. Bere eritriak ez dira txakurraren auziak, ez. Katoliko baloreak aurretik jarri arren, eztitu iñoiz aastu olerki eta arte alderdiak. Berak saritutako zineak ikustea baño eztaukagu.

1947'an Zampa'n "Vivir en paz" saritu eban. 1948'an "El fugitivo" Jhon Ford'ena. Mark Robsob'en "Home of the brave" 1949'an Venecia'n, eta urte beretan Gennina'n "Cielo sobre el pantano". 1950'an "Dieu a besoin des homes" Delannoy'ena, eta Venecia'n 1951'an "Journal d'un curé de cam-

pagne", Bresson'ena. Zine-zinta au ta beste Delannoy'etak burrundada galanta atara ehen. Amaikatzu eztabaida. OCIC'k bildur barik sarituak zitun, eta ez eban atzerantzarik egin esames guztien aurrean. 1951'ean bertan saritu eban Brown' en "Intrude in the dust".

Txapelketa onek garrantzi geiago lortu eian, 1952'an sari bakarra, orain artekoak baño aundiagoa asmatu eban. Orain artekoekin be jarraituko eban, eta urtean bi-iru-lau emongo ebezan, beste ainbeste zine-jaialditan.

Sari nagosi ori Ford' en "The sun shines brith" ek lortu eban lenengoz, 1953'an. Eta beste lau norlenketan: Cannes' en "Due soldi di speranza" Castellani, Venecia'n "El hombre tranquilo" Thon Ford, Cannes'n "Horizons sans fin" Breville, eta Venecia'n "La guerra de Dios" Rafel Gil' enak artu ebezan sari trikiagoak.

1954'ko norlenka nagosian Kautner' en "Die letzte Brücke" izan zan txapeldun. Beste sariak: Berlin' en, Coletti' n "La gran esperanza" k, eta Venecia'n "La ley del silencio" Elia Kazan' enak. Elia Kazan' en Film beronek 1955'ko sari nagosia; Punta de Este'ko saria "Sinha moça" k izan eban; eta Cannes'eko Mann' en "Marty" k.

Glenvillen "On the prisoner", 1956'ko sari nagosia. Trikiak: Cannes: V. de Sica'n "Il tetto" k; Venecia: "Calabuch" Berlanga' renak; Berlin: "Tuntematosa Sotilas" laine' nak. Zine au katoliko etziranak egiña da. Baña bere azken erabakia kristautasunez asea dago.

Venecia'ko azkenengo zine-jaietan Robert Bresson' ek barrero be OCIC-saria lortu dau, ta oraingoan nagosia izan be. Bere filma "Un condenado a muerte se ha escapado". Prantsi'ko zine-zuzentzalle auzerak, katoliko zintzoa dogu, eta bere zine-zintak bere sinisman berocaren inxarrak daukate. Beralako zine-zuzentzalleak ugari be legozi.

Aurtengo Venecia'ko saria, Fred Zimeman' en "Sombrero lleno de lluvia" k lortu dau, eta Berlin' goa Sidney Lumet' en "Los doce hombres enfadados" zine-zintak. Berlin' go au epai-mai bietan saritu eban.

Sariketa onek gogoan eukitekoak ditugu guk katolikoak. Baña sarritan ba dira be estakigu eta gure errebis-

ta ta egunerokoetan mutik be eztoqu egiten. Orregaitik bil-
durrez pentsatzen dot: konturatu ete gara, oraindik, katoli-
koak, zine geure eskuetan artzen dogun egunean indar barri
aundi baten jabe izango gareala?

J. K. Guarrotzena.

Arantzazu^{ko} prantzizkotarra.

